

Sobreviure a la devastació

JOSEP PUJOL I COLL

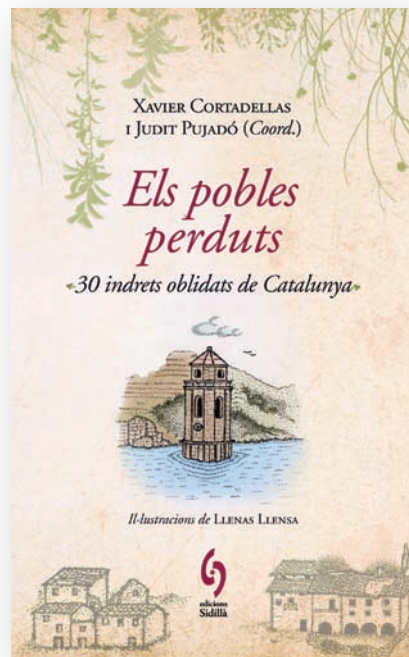
A Sallent, a l'Alt Urgell, encara hi queda en Josep Miquel, lo Driana, que evoca un a un els noms de les cases de l'antic nucli, deshabitat, com si recités un mantra. També els pot recitar la Rosa Subirana, de Santa Eugènia de Relat; o la Queca de casa Taló de Puimanyons. Són els supervivents de pobles perduts, convertits en guardians de les claus d'esglésies buides i marmessors de la seva història abans de l'adéu definitiu. Després d'ells, la desfeta. Què protegeix més un poble, les teules o la memòria? La mirada literària no salva però de vegades pal·lia, i per això és d'agrair l'encàrrec que l'editorial Sidillà ha fet a deu autors de reportar trenta pobles catalans espatllats per causes diverses. Assolats per desastres naturals (Puigcercós vell), submergits

sota un pantà (Faió, Tragó, Blancafort de Noguera, Querós), destruïts per les guerres (Corbera d'Ebre, Rúbies, el Born), engolits per la metròpoli (Sant Genís dels Agudells, el Camp de la Bota), o senzillament abandonats per les dures condicions de supervivència, la industrialització o la crida de la ciutat, tots tenen una microhistòria que els diferencia i demana ser narrada amb sensibilitat.

Quan els escriptors hi tenen vincles personals, com Xavier Lloveras amb Iscles, Andratx Badia amb Fines-tres o Judit Pujadó amb Sant Genís dels Agudells, la primera persona del singular és indefugible i la crònica es torna més sentida. Tanmateix, el territori català ha quedat repartit en zones que tots els autors demostren conèixer en profunditat. Als gironins ens interessaran Fitor, Molinàs, Querós, Sant Cebrià dels Alls, Talaixà i, per proximitat amb la Catalunya Nord, Perellós, la majoria restaurats literàriament per Miquel Martín, però també per Xavier Cortadellas i Judit Pujadó. El pudor els deu haver impedit d'incloure Sidillà, el *Cidilianus* medieval colgat pel Ter prop de Foixà i que dona nom a l'editorial.

L'èxit de les tres edicions i la persistència a la llista dels llibres de no ficció més venuts en català demostra la necessitat d'aquesta obra, així com la resistència dels mateixos pobles a morir del tot. Des de la distància o vivint-hi encara, els habitants o els seus descendents els insuflen vida a través de les anècdotes i l'amor pel lloc que transmeten. Des d'aquí prometo que, per ells, algun dia tastaré el paradís amagat de Solduga, la bellesa precisa de Valldarques o el patrimoni artístic de Conill.

Si, després de les pràctiques edicions digitals, ha d'haver-hi un retorn a la vida literària en paper, estaria bé que fos en les condicions d'aquest llibre, tan acurat en les guardes granes, les versaletes i les caplletres, el

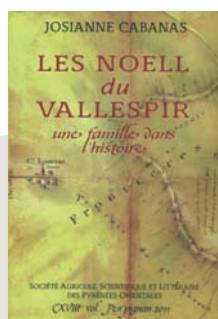

XAVIER CORTADELLAS
I JUDIT PUJADÓ [Coord.]

Els pobles perduts

Edicions Sidillà.
La Bisbal d'Empordà, 2012.
307 p.

novetats JUDIT PUJADÓ

JOSIANNE CABANAS
Les Noell du Vallespir

Société Agricole Scientifique et Littéraire
des Pyrénées-Orientales
Perpinyà 2011. 304 p..

La periodista i historiadora nord-catalana Josianne Cabanas ha pogut accedir als documents de la família Noell, a Sant Llorenç de Cerdanya. Ha empès la tasca de reconstrucció de l'esdevenir d'una de les famílies més implicades en la història del Vallespir i de la Catalunya del Nord, del seu ascens i del seu esfondrament.

paper verjurat, l'imaginatiu colofó i les il·lustracions puntillistes de Llenas Llena, que ressuscita els pobles, reconstruint-los o posant-hi vida, sargantanes i papallones. Viure dins aquests llibres serà com fer-ho en un poble perdut i resilient: seran les belles excepcions, fruit de l'esforç d'anar a contracorrent.

